

**Dokumentation av
Kulturchefsnätverkets studieresa 4-5/10 2018,
till Malmö stad och Region Skåne**

Torsdag 4 oktober

Stadsbiblioteket, Kung Oscars väg 11
Studiebesök, Malmö Stad är värdar

Pernilla Hellman Conde gav oss en genomgång av Malmö stads kulturliv, historik utveckling, framgångar och utmaningar inför framtiden. (det finns Power Point bilder)

Stefan Wahlstedt, enhetschef som sedan ett och ett halvt år tillbaka även representerar Biblioteken i Malmö, tio bibliotek totalt.

Matilda Falk – Enhet vuxna och digitalt, sektion vuxen, sedan ett halvår ansvarig för LÄRCENTRUM

Mimmi Rydner - Enhet vuxna och digitalt, KRUT, LÄRCENTRUM, MEDIALAB lite i CANINI, utvecklingssekreterare

Lisa Berger – Enheten barn och unga, sektion 0-8 CANINI och vi har även BALAGAN 9-25

Utvecklingsfrågor på biblioteken med fokus på medskapande och unga

KRUT – en arena för ungdomar

Plats på biblioteket. Inte bara en plats. Vi jobbar med ungas möjlighet till uttryck och skapande, medskapande och förändring, i drift 1 januari 2019. Vi har jobbat i ett och ett halvt år för att fånga upp ungas att jobba laborativt för att hjälpa till och forma ett ramverk för ungas möjlighet till skapande och att förändra.

CANINI – ett nytt barnbibliotek, processen omkring det.

Ett barnbibliotek framtaget tillsammans med barn: Vi har samarbetat med HDK i Göteborg, som designar för och med barn. Vi har bjudit in barn i hela processen. De fick titta på den gamla barnavdelningen. De fick gå runt och ”pluppa”. Gröna, röda gula pluppar...tex. Vi frågade ”Vad finns i ett bibliotek” Jo böcker kanske ? Men när vi säger ”Ut och kolla”, så blir svaren på ett helt annat sätt. ”Här vill jag va” gammal barntoalett fick både gröna och röda pluppar. Vi undrade varför. Det röda luktade lite illa. Det gröna, ”knarkljus”, men de tyckte de var mysigt!

Det är en viktig ingrediens att ha tagit in barnen och verkligen lyssnat. Barnen ville att det skulle regna inomhus osv. Barn är ju fantastiska. Om barn vågar önska stort så betyder det att de är trygga !

LÄRCENTRUM – och samtal kring digital klyfta

Startade 2010. Igång i 8 år, samarbete med utbildningsförvaltningen i Malmö. Syftet att stötta

vuxna i lärande på olika sätt. Vi stöttar och hjälper i det mesta. Vi säger inte nej, utan ja eller nja. Vi gör det tillsammans. Allt från digitala historier, skanna, medialab där man kan skapa digitalt, och även riktat målgruppsarbete. Vi bjuder in SFI till SFI-dagen varje år, då alla SFI skolor är välkomna. Olika teman varje år. 7500 besökare på en dag, mer än dubbelt än en vanlig dag! En mässa för att mötas för alla SFI – elever. Samarbete mellan kulturförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Processen kring KRUT

Spännande projekt. ”Tjejer i förening”, i tre stadsutvecklingsprojekt i Malmö. Första uppdraget, vi kallade det ”yttrandejämlikhet”, med fokus på att skapa en jämställd plats. ”Tjejer i förening” har utvecklat en metod för att utbilda unga att fråga andra unga. Vi tänkte, ”Vi ska inte lära av dem, utan vi bjuder in dem till vår process”, för ungas engagemang. 18 unga fick utbildning i normkritik, stadsutveckling etc, i ett 8-veckors dialogprojekt i samarbete med ”Ung i sommar”. Det har varit fantastiska arrangemang. Det är fortfarande ett projekt, men vi har haft 250 arrangemang! Vi ville skapa en ”ohelig plats”, platsen ligger på tredje våningen i stadsbiblioteket. Vi öppnar från dag 1, men den har byggts om.

Det har varit en byggarbetsplats, men nu finns kontor, ungas arbetsplatser etc... Det fanns exempelvis en enorm CD-avdelning, som knappast attraherade den målgruppen vi är ute efter. Det är ungdomarna vi försöker nå.

Vi jobbade med ett rum med skruviga möbler. Det var en utmaning för personalen att jobba med det ”ofärdiga rummet”.

Finns information om dialogprojekten ?

”Rosens röda matta” och ”Jämställda platser” - information på webben, och det finns metodböcker.

PROCESSEN I ARBETET MED BARN PÅ CANINI

Skillnaden på ”barnperspektiv” och ”barnets perspektiv” – vi vuxna ser vad barn behöver, syftar till barns bästa. Vi tolkar inte, ”vi ska höra vad ni har att säga”.

Vi ville göra det nya biblioteket tillsammans med barn. Viktigt att vara tydlig med när det är okej att vara med och bestämma. Försiktig med vad man lovar med barn.

Vi har lärt oss mycket om delaktighetstrappan. Namnet Canini har varit en process. Vi riktade oss till förskolor. Vad ska det nya barnavdelningen heta? När inte deras namn kom till slutprocessen, så försvann intresset.

DIGITAL KLYFTA PÅ LÄRCENTRUM

Lärcentrum har jobbat med digital klyfta, och hur syns det bland besökarna? Många bibliotek i Sverige känner av det här. Skaffa e-postadress osv. Det är inte så att alla kan internet. Det är ett jättestort behov som faktiskt finns.

Det är en fysiskt plats, och 20 personer jobbar här. Alla kan boka LÄRCENTRUM. Det ska vara en flexibel plats.

KRUT- förhållningssätt för er som jobbar där? Vi har gjort provbemanning tidigare och gör det nu också. Vi kallar det ”the human set design”. Hur understödjer vi ungas behov att skapa och förändra? Hur bemanna på bästa sätt? Vi träffas varannan vecka för att resonera om processen. Känns det inkluderande, om inte, varför? Vi värnar om de som studerar när vi egentligen vill värna om de som skapar arrangemang..tex. Experiment just nu som handlar om hur vi borde bemanna framöver. Vi är bibliotekarier, pedagoger, formgivare...
”En pusselbit i stan” - ”Var här, men även på andra platser, tex Arena 305...”

Inte så mycket samarbete med andra. Det finns stuprör, alla gör så bra saker men inte så mycket med varandra!

Avslutningsvis bjöds vi på en rundtur i lokalerna.

Anteckningar

/Ann Blomqvist Estevez, Kultur- och ungdomschef, Sigtuna kommun

besök på Malmö konsthall

Samtal om konst i stadsutvecklingsfrågorna

Vårt besök på Malmö konsthall började med att dess chef Mats Stjernstedt visade utställningen av Maria Lindberg (<https://www.konsthall.malmo.se/utställning/maria-lindberg/>) Därefter gav han och Cecilia Widenheim, chef för Malmö konstmuseum, sin bild av konstens roll i stadsutveckling i Malmö.

Malmös självbild förändras och frågan är var kulturen finns i den bilden. Från att ha varit en industristad är den idag en kunskaps- och upplevelsestad. Men vad styrs politiskt? Och vad styrs konstnärligt? Beslut om 1 % -regeln finns men följs inte alltid eftersom en struktur för att ta hand om konsten saknas, menade de. Trots detta görs stora satsningar, där Malmö Live togs som ett exempel. Det är ett stadskvarter som innefattar bland annat konserthus, kongresscenter, hotell, bostäder och kontor. I närheten finns Malmö högskola, Malmö museer och centralstationen. När beslut togs om stadsdelen var tanken att skapa en mötesplats med musik och kongress i fokus för invånare och besökare. Petter Stordalen, som äger hotellet, gick in med 12 miljoner till konst för området och Malmö stad kompletterade då med dubbla summan. Detta har resulterat i konstnärlig utsmyckning både inom- och utomhus. Konstnärer som nämndes var Eva Hild och Cerith Wyn Evans.

Frågor Stjernstedt och Widenheim också lyfte var; vilka är det vi kommunicerar med, vilka kommer, vilka missar vi? En anledning till frågorna är stadens demografi, med en stor andel unga personer. Men också den sociala situationen med ökande inkomstklyftor och att hemlösheten bland barn ökad. I mätningar får hälsa, trygghet och delaktighet låga värden. Vad kan kulturen göra i de sammanhangen?

Samtidigt är Malmö en stad som attraherar många kulturaktörer, inte minst genom att teaterhögskolan, musikhögskolan och konsthögskolan finns där. Söktrycket är stort, konsthögskolan har 500-600 sökande enbart till kandidatprogrammet. Totalt på skolans alla nivåer tas 75 in. Många av studenterna stannar kvar i Malmö efter avslutade studier och miljön lockar även till sig redan verksamma. Bidragande orsaker kan vara att det finns både bostäder och ateljéer att få och att Kastrup ligger endast 16 minuter bort. Däremot saknas förberedande utbildningar och där görs nu försök i bland annat konsthallen för att fånga upp unga som är intresserade av en högre utbildning men som inte nått den nivå som krävs för intag. Konsthallen är också en arbetsplats för utövande konstnärer där nästan alla har deltidstjänster. De anställda vill inte ha mer arbetstid eftersom de även vill utöva sitt konstnärskap, men konsthallens idé går mot kommunens policy om heltidstjänster.

Delar av konsthögskolan ligger i området Sorgenfri, i ett före detta bussgarage. Processen att omvandla garaget till fungerande undervisningslokaler och ateljéer har gått fort, på mindre än ett år. Båstadsgatan i Sorgenfri har varit ett problematiskt område, med behov av aktivitet. Där har genomförts mycket trygghetsarbete där ljusprojekt varit en del. En annan del är en gallerigata, där konstnärer erbjuds subventionerad lokalhyra. Den har mötts av både positiva tongångar och mer kritiska röster. De sistnämnda menar att gallerierna tränger ut den lokala tobakshandlaren och frukthandlaren.

Den samverkan som sker mellan stad (konsthall), region (konstmuseet och konsthallen) samt stat (Moderna museet) beskrevs. När det gäller konstmuseet så finns förhoppningar om en ny byggnad. Museets vänförening arbetar hårt för det. Med sina 40 000 objekt har man en av Sveriges största samlingar. Nuvarande lokaler är inte klimatanpassade och mycket av samlingarna visas aldrig utan finns i magasin. En fråga är var ett konstmuseum ska ligga. Alliansen hade Rosengård som förslag men har nu backat från det.

Ett projekt som togs upp lite mer kortfattat var Statens konstråds *Konst händer*. Det är en treårig regeringssatsning på konst med fokus på miljonprogramsområden. I Malmö genomförs projektet i Lindängen. Också Gallerinatten och Graffitihangaren nämndes som intressanta projekt. Avslutningsvis berättades om engelske konstnären Mike Nelsons installation *408 ton ofullständig geometri* på Malmö Konsthall. Hans formgjutna betongblock placerades då på konsthallens golv i ett geometriskt mönster. Samma betongblock har sedan använts för att skapa det nya verket i kalkbrottet.

Anteckningar

/Agneta Danielsson, kulturchef, Järfälla

Stadsarkivet Malmö

Adam Higeståhl

Hur förvandlar man ett slutet arkiv, mest besökt av äldre släktforskare, till en öppen mötesplats för demokrati?

Arkivet flyttade 2014 till tidningen Arbetets gamla lokaler. Uppdraget var att bli relevanta, öppna upp för allmänheten. Placeringen är mitt i det levande Malmö.

Viktig inspiration var lyckade exempel som:

- Idea stores i London
- Bibliotek 300 i Göteborg
- Garaget, ett bibliotek och mötesplats i Malmö

Utmaningar:

Att behålla gamla stammisar som släktforskaren.

Att behålla de goda pedagogiska mötena med skolklasser

Hur tar vi bort trösklarna? Bli som biblioteken, det fattar alla att där är man välkommen.

Vi vill ha lokal koppling till kvarteren runt omkring via skolan. Här är tonårstätt och trångbott. Det behövs studieplatser.

Vi har varit framgångsrika.

Vårt bildarkiv på miljontals bilder är en stor tillgång som drog massor av folk redan första året.

Vi har E-arkiv i drift.

Vi har digitala stadsvandringar. Olika yrkesgruppers historia med mera.

Vi jobbar med intervjuer och minnessamlingar. Unga lär sig foto, skrivande och arkivering.

De beskriver sin situation i dag. Men vi samlar också minnen från de som håller på att försvinna, som upplevde kriget.

Vi har haft evenemang med olika kulturföreningar. Vi vill få in perspektiv från stans 170 olika nationella bakgrunder.

Vi har också filmproduktion i huset.

Svenskt seriearkiv ligger här. Största samlingen i Sverige.

Resultatet med det nya öppna arkivet är bland annat:

- En elvadubbling av besöksantalet
- Jämn könsfördelning
- Hälften av besökarna är under 30 år. 25% över 65.
- Stor del med utländsk bakgrund som speglar väl hur Malmös befolkning ser ut.

Räddningsarkivet är under uppbyggande

Uppgiften är att dokumentera läget för mänskliga rättigheter

Samarbete med ICORN, PEN med flera.

Arkivet ska vara i drift 2019

Stora krav ställs på absolut säkerhet.

Arkivet skapar en forskningsmiljö inför Rörelsernas museum, Raoul Wallenberg-institute mfl.

Om Rörelsernas museum

Roxana Ortiz och Katya Sandomirskaja

Kommunstyrelsen tog initiativ till museet. Regeringen stöttade initiativet och kulturförvaltningen fick uppdraget att göra en förstudie.

Museet ska byggas kring migration och demokrati, med forskningsmöjligheter och stor folkrörelsekoppling.

Projektgruppen har processat frågorna runt i hela Sverige i två omgångar med otaliga organisationsföreträdare och bitvis med forskare inblandade. Även ungdomar deltog.

Några resultat:

Man kan se behov av att lyfta glömda och gömda historier och ett behov av berättande. Också behov av omvärldsbevakning.

Förstudien överlämnades till Kulturministern som avsätter 5 miljoner kronor årligen. Även Malmö stad kommer att bidra. Lokalfrågan är inte löst

Anteckningar

/John Svensson, kulturchef, Lidingö

Fredag 5 oktober

Besök på Region Skånes kulturförvaltning

Våra värdar:

Gitte Grönfeld Wille, Förvaltningschef,

Mats Hallberg Bitr Kulturchef och

Eva Nilsson, Kommunikation.

(Anteckningar förda i samspel med presentationen som visades)

Region Skåne och det regionala samarbetet investerar i den skånska livskvaliteten. Kultur är en bristvara i de bruksorter som håller på att dö. Ungefär 30% säger att de inte har någon relation till kulturutbudet. Det varierar mellan orterna, Eslöv har en hög aktivitet medan Östra Skåne har det sämre. De har sämre hälsa, hög arbetslöshet och det är segregerat, socialt delat.

Adress:

fskf c/o Torbjörn Neiman
Kulturförvaltningen SLL
Box 38204
100 64 STOCKHOLM

Organisationsnummer:

812000-2855

www.fskf.nu

Vi ska se kulturpolitiken i sin kontext, och arbeta utifrån det. Vi ska se vad vi kan göra med kulturen, tillsammans för samhällsutvecklingen i stort. Psykisk ohälsa ökar och där kan samhället göra kultur- och hälsoinsatser.

Det är också en ökad intolerans i samhället, vi är inne i ett slags paradigmskifte eller ”värderingsfight”. Kulturpolitiken kämpar för värderingar och att hitta nya former för argumentation. Ett sätt är att arbeta tvärssektoriellt. Region Skåne arbetar för en hållbar utveckling:

ekonomisk +social + kulturell = hållbar utveckling. De är avgörande faktorer för att synergier ska optimeras. Samverkan är Region Skånes förnamn. Tre kuggar i hjulet, Staten, region Skåne och kommunerna i Skåne.

Kultursamverkansmodellen en viktig reform. Många förhåller sig till modellen som ett administrativt verktyg (även staten). Det saknas analyser och uppföljning – det som ska ge kunskap framåt. Viktigare är att föra diskussioner och samarbeta. På så sätt används skattepengarna mer effektivt. Vi ska få resurserna att samverka. Genom reformen har besluten flyttats närmre det lokala. Tidigare bestämde staten hur medlen skulle fördelas, nu är det Regionen tillsammans med kommunerna. Kulturnämnden är en beställare (utom t.ex. Operan) och kommunerna är viktiga agenter som gör kultur för Skånes invånare. Utvecklingskraften finns i kommunerna.

Kulturutveckling skapas genom dialog, kunskap, samarbete och fördelning av regionala och statliga medel. Vi [inom kulturområdet] måste insistera på att vi vill ha ett starkt kultursverige, och visa vad vi vill åstadkomma. Vi måste fokusera på utveckling!

Kulturpolitiken är ung och måste interagera med andra områden. Tänk in den kulturpolitiska dimensionen och för relevanta dialoger, visa ambitioner och ha goda diskussionsunderlag. Tänk strategiskt.

I Skåne har de tillsatt en forskare som arbetar med kultur och hälsa. De arbetar med Näringslivet och påpekar att kultur genererar jobb. Vi måste vara tydliga mot politikerna och kanske lära dem mer, och använda ett bra språkbruk. Visa på konstens nytta för samhället och konstens eget värde – det är två sidor på ett mynt.

Anteckningar

/ Anna Corbett, Enhetschef Bibliotek och kultur, Österåker